

Vaasan Kiltatalo suojeluskuntajärjestön perinteen vaalijana sekä maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen yhteistyön toteuttajana

Vaasan Suojeluskunnan Valkolinna

Vaasan (suomalainen) Suojeluskunta toimi kaksi ensimmäistä vuosikymmentä vuokratiloissa kunnes se Talvisodan alla 1939 sai käyttöönsä omat, suojeluskunnalle varta vasten suunnitellut tilat. Arkkitehti Viljo Revellin suunnittelema moderni funkkistyylinen suojeluskuntatalo nousi Vaasan ydinkeskustan tuntumaan rautatieaseman läheisyyteen. Valkoiseksi maalattu rakennus sai nimekseen Valkolinna. Rakennuksessa oli toimitilat paitsi Vaasan Suojeluskunnalle myös lottille, erillisiä kokoustiloja sekä tykkihalli.

Valkolinnan käyttö maanpuolustustarkoitukseen jäi lopulta kuitenkin vähäiseksi ja lyhytaikaiseksi. Edessä oli viisi vuotta kestänyt sota-aika, jolloin miehet olivat suuren osan ajasta rintamalla. Kotirintamalla toimivat suojeluskuntalaiset ja lotat luonnollisesti käyttivät taloa. Tärkeän käyttäjäryhmän muodostivat myös sotilaspojat, joille talo oli tukikohtana heidän sotilassairaalan lähetti- ym. toiminnassaan. Jatkosodan aikana Vaasassa toimi kaupungin ilmapuolustusta varten perustettu 53. Raskas It-patteri, jossa valvonta- ja tähyystehtävät olivat pääosin sotilaspoukkojen tehtävänä, varsinaista sotilashenkilöstöä oli hyvin vähän. Tämä oli mahdollista, koska Vaasaa ei Jatkosodassa lopulta pommitettu lainkaan, toisin kuin Talvisodassa, jolloin Vaasa koki tuhoisat pommitukset.

Vaasan Suojeluskunta koki syksyllä 1944 saman kohtalon kuin suojeluskuntajärjestö kaikkine osatoimintoineen (Suojeluskunnat, Lotta Svärd ja Sotilaspoujat) kokonaisuudessaan, se lakkautettiin rauhanehtojen perusteella. Suojeluskunnan omaisuus onnistuttiin kuitenkin pääosin pelastamaan siirtämällä se tarkoitusta varten perustetun yleishyödyllisen säätiön, Vaasan Huolto- ja Kulttuurisäätiön nimiin.



Kiltatalon ulkoalue meren rannalla

Huolto- ja Kulttuurisäätiö ei kuitenkaan onnistunut järjestämään hienolle talolle alkuperäiseen tarkoitukseen liittyvää toimintaa vaan pani sen yleiseen myyntiin. OTK osti kiinteistön ja perusti tiloihin lihanjalostustehtaan. Toiminta loppui aikanaan ja alkoi vähitellen kiinteistön alennustila kohti lopullista tuhoa. Eräs rakennusliike osti kiinteistön tarkoituksenaan purkaa talo ja rakentaa tilalle asuntoja. Riitaisa aika talon suojeluhankkeineen, valituksineen ja rakennusliikkeen konkurssineen piti rakennuksen vuosikaudet tyhjillään. Ilkivallasta ja muista syistä johtuen rakennus rapistui vähitellen käytökelvottomaksi ja johti sen purkamiseen. 2010-luvulla tontille nousi viimein kaksi kahdeksankerroksista kerrostaloa. Valkolinna elää enää vain taloyhtiöiden nimissä: asunto-osakeyhtiöt Vaasan Valkolinna ja Vaasan Majuri.

Vaasan Kiltatalon perustaminen

Vaasan Kiltatalo on alun perin 12 vaasalaisen vapaaehtoista maanpuolustustyötä tukevan järjestön rakentama ja ylläpitämä kokoontumispaikka merenrannalla Vaasan Gerbyssä. Rakennushankkeen aktiivisena koordinoijana 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa toimi Österbottens För-

svargille - Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf ja sen silloinen puheenjohtaja kanslianeuvos Holger Strandberg. Sotaveteraanit kytkeytyivät voimakkaasti mukaan hankkeeseen, koska kanslianeuvos Strandberg toimi samanaikaisesti myös Vasa Krigsveterandistrikt - Vaasan Sotaveteraanipiiri rf:n puheenjohtajana. Hankkeelle asetettiin johtokunta, jossa olivat edustettuna vaasalaiset vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt ja Puolustusvoimat.

Gerbyssä, Solasaarentien päässä sijaitseva ranta-alue, jolle Kiltatalo pystytettiin, on laajuudeltaan n. 5000 m² ja kuului ennen vuotta 2000 Puolustusvoimille. Vaasalaiset joukko-osastot Jääkäripataljoona 1 (1957 alkaen Pohjanmaan Jääkäripataljoona) ja Vaasan Rannikkopatteristo olivat käyttäneet aluetta harjoittelu- ja leirialueenaan. Nykyisin maa-alueen omistaa Vaasan kaupunki. Kiltatalo-rakennus puolestaan omaa merkittävän aseman vaasalaisessa maanpuolustushistoriassa. Talo toimi alkuaan Vaasan Suojeluskunnan hallinnoiman Paukkulan ampumaradan paviljonkina Purolan kaupunginosassa. Suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen yhteydessä talon omistus siirtyi Vaasan Huolto- ja Kulttuurisäätiölle ja Vaasan Ampujat ry:lle.

Ampumaradan käyttö kuitenkin lopetettiin 1980-luvulla asutuksen levittyä aivan sen tuntumaan. Myös ampumaradan paviljonki jäi vaille käyttöä ja uhkasi tuhoutua. Kiltatalo-hankkeen käynnistyttyä Vaasan Huolto- ja Kulttuurisäätiö lahjoitti paviljonkirakennuksen v. 1988 talohanketta valmistelevalle toimikunnalle. Talon hirsinen runko siirrettiin nykyiselle paikalleen v. 1989. Talon siirto ja käyttökuntoon saattaminen toteutettiin lahjoitusvaroin ja vapaaehtoisuudella. Rakennustöistä vastasivat pääosin vaasalaiset sotaveteraanit runsaan 19 000 tunnin työpanoksella. Talon käyttöönotto tapahtui toukokuussa 1991. Kuvanveistäjä Tea Helenelund muotoili Kiltatalosta reliefin, jota mallina käyttäen valmistettiin plaketteja: kullattuja, hopeoituja ja pronssisia. Näitä myymällä kerättiin varoja hankkeen rahoittamiseksi. Alueelle valmistui lisäksi v. 1997 hirsinen varastorakennus, joka siirrettiin Jurvan Närvijoelta. Rakennuksen lahjoitti rouva Gunvor Lattunen. Alueen rannassa sijaitsevan rantasaunan omistanut Vaasan Päälystötöyhdistys ry lahjoitti saunan v. 1999 Kiltataloa ylläpitävälle yhdistykselle. Valmistuttuaan Kiltatalo siirtyi alun perin tehdyn sopimuksen mukaisesti Puo-



Kiltatalon pääsalissa on istumapaikat pöytien ääressä 40 hengelle

Vaasan Kiltatalon nykytila

lustusvoimien omistukseen ja sen hallinnointia varten perustettiin Vaasan Kiltatalo - Gillenas Hus i Vasa -niminen yhdistys. Maa-alueen ja Kiltatalo-rakennuksen siirrettyä valtion ja kaupungin välisissä kiinteistöjen vaihtokaupoissa Vaasan kaupungin omistukseen, yhdistys rekisteröitiin. Vaasan Kiltatalo - Gillenas Hus i Vasa ry osti Vaasan kaupungilta alueella sijaitsevat rakennukset muodolliseen kaupahintaan vuonna 2001. Tosiasiallisestihan Kiltatalon olivat kustantaneet jo 10 vuotta aikaisemmin yhdistyksen jäseninä olevat vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt lahjoitusvaroin ja talkoovoimin. Tontti jäi kaupungin omistukseen ja Kiltatalo on tontilla vuokralla. Kaupunki on ollut osaltaan Kiltatalo-yhteisölle myötämielinen, joka ilmenee mm. siten, että

Vaasan Kiltatalo on edelleen pääosiltaan hyvässä kunnossa ja sopii hyvin kokous-, koulutus-, virkistys- ja juhlaikäyttöön. Ylläpidosta sekä huolto- ja korjaustöistä ovat vastanneet jäsenjärjestöjen edustajat talkooperiaatteella. Merkittävää työvoimatu-kea on saatu mm. Vaasan ammattiopisto Vamian opiskelijoiden työharjoittelukohteena. Materiaalista tukea on saatu monilta yrityksiltä joko lahjoituksina tai huomattavin alennuksin. Investointeja ovat tukeneet eri säätiöt.

Pääsalissa on pöydin ja tuolein varustetut tilat 40 hengelle. Tilassa on myös takkanurkkaus. Keittiötilassa on liesi-uuniyhdistelmä, jääkaappi, astianpesukone, mikroaaltouuni ja kahvinkeitin. Viime aikojen merkittäviä investointeja ovat olleet 2010-luvun



Vaasan Rannikkopatteriston muistolaatta Kiltatalon seinässä

pitkäaikaiseen vuokrasopimukseen perustuva vuokra on lähes nimellinen.

alussa toteutettu saunaosaston peruskorjaus ja uudistaminen nykypäivää vastavaksi. Tärkeä investointi oli myös Kiltatalon liittäminen kaupungin vesijohto-



Paukkulan ampumaradan paviljonki v. 1989 ennen siirtoa Gerbyhyn Kiltataloksi



Ilmakuva Valkolinnasta 1950-luvulla



Valkolinnaan majoitetut sotilaspoujat viettävät vapaa-aikaa jatkosodan aikana



Kiltatalo v. 2022

verkostoon. Alkuvuosina Vaasan Rannikkopatteristo toimitti veden säiliöillä talolle. Ilmalämpöpumpun hankinnalla tavoitellaan sähkölämmitteisen talon lämmityskustannusten alentamista ja miellyttävää sisäilmaa eri säillä. Vuonna 2020 uusittiin talon kaikki ikkunat sekä terassille johtava ovi. Kesällä 2022 on uusittu talon merenpuoleisen julkisivun laudoitus. Pääsalin kalusto on uusittu ja astiastoa on täydennetty erityisesti juhlaikäyttöä ajatellen. Laaja ulkoalue grillausmahdollisuuksineen, rantasaunoineen tuo erityisesti kesäaikaan talon käytölle merkit-

tävää lisäarvoa.

Vaasan Kiltatalo – Gil- lenas Hus i Vasa ry:n jäsenyhdistykset

Perustajajäsenet

J. Rintasen ampumaurheilun tuki ry
Merenkurkun Kilta ry
Vaasan Kiltapiiri – Vasa Gillesdistrikt ry
Vaasan Päällistöyhdistys ry
Vaasan Reserviläiset ry
Vaasan Reserviupseerikerho ry
Vaasan Reserviupseeripiiri – Vasa Reserofficedistrikt ry
Vaasan Rintama- ja sotaveteraanit - Vasa Front- och krigsveteraner ry

Vaasan Suomalainen Klubi ry
Vaasan Upseerikerho ry (lopettanut toimintansa)
Vasa Reservofficersklubb rf
Österbottens Försvarsgille - Pohjanmaan Maanpuolustusilta rf
Myöhemmin liittyneet jäsenet
Pohjanlahden Laivastokilta ry
Pohjanlahden Merivartiokilta ry
Vaasan Lottaperinneyhdistys - Lotta Traditionsförening i Vasa ry

Ilkka Virtanen

Pohjanmaan Maanpuolustusilta

Reservistbanan pånyttfödd – Reserviläisrata uudelleensyntynyt

Under åren 1998-2015 fanns det vid Jakobstads Skytteförenings (JSF) skjutbana i Jakobstad en så kallad reservistbana som var särskilt lämpad för tillämpat reservistskytte (SRA). I samband med markbyten mellan JSF och staden Jakobstad förlorades tyvärr dock banan. År 2020 kunde dock en ny bana tas i bruk i begränsad mån, enbart hagelvapen var tillåtna och det skulle dröja till sommaren 2022 innan banan slutligen var färdig varvid även pistol och gevär var tillåtna. PJ-RES och JSF har haft god kontakt med Österbottens Polisnärhet som konsulterats då det gällde bankonstruktioner.

Den första SRA-träningen med kulvapen kunde gå av stapeln 19.6.2022 då PJ-RES äntligen kunde återinviga reservistbanan. Den är nu större och kommer att möjliggöra skytte på flera platser samtidigt vid banan tack vare vallar som fungerar som ”mellanväggar”. 21 skyttar deltog i den första träningen som hade delvis ett Vietnamkrigstema.



Bild & text / kuva & teksti
Johan Irjala

Vuosina 1998-2015 oli Pietarsaaren Ampumaseuran (JSF) ampumaradalla niin kutsuttu reserviläisrata, joka sopi erityisen hyvin sovelletulle reserviläisammunnalle (SRA). JSF:n ja Pietarsaaren kaupungin välisissä maakaupoissa rata

ikävä kyllä menetettiin. Vuonna 2020 pystyttiin ottamaan pienimuotoisesti käyttöön uusi rata, aluksi vain haulikko oli sallittu. Venyi kesään 2022 ennen kun rata oli lopulta valmis, jolloin myös pistooli ja kivääri oli sallittu. PJ-RES:l-

lä ja JSF:llä on ollut hyvät yhteydet Pohjanmaan Poliisilaitokselle, jota konsultoitiiin ratajärjestelyissä.

Ensimmäinen SRA-harjoitus luotiaseilla järjestettiin 19.6.2022 kun PJ-RES lopulta pystyi jälleen vihki-

mään reserviläisradan. Se on nyt entistä isompi ja mahdollistaa ammunnan samanaikaisesti useiden maavallien toimiessa ”väliseinänä”. 21 ampujaa osallistui ensimmäiseen harjoitukseen, jonka teema oli osittain Vietnamin sota.

